

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

● Της Αγγελίνας Φούρναρη

Ψυχολόγου

Κέντρου Πνευματικής και Κοινωνικής Στήριξης Ιεράς Μονής Κύκκου

Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού είναι μια συνηθισμένη και κοινή εμπειρία για πολλά παιδιά και εφήβους. Τις περισσότερες φορές οι ενήλικες δεν παίρνουν σοβαρά τις διάφορες ενδείξεις που παρουσιάζονται μέχρι που λυπηρές ακόμα και τρομακτικές ιστορίες βγαίνουν στην επιφάνεια. Ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί τραυματική εμπειρία για το παιδί-θύμα και έχει σοβαρές επιπτώσεις στη συναισθηματική και κοινωνική του ανάπτυξη καθώς και στη σχολική του προσαρμογή. Αυτό που πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι ότι συμβαίνει πολύ περισσότερο από όσο νομίζουμε και ότι μπορεί να αναστατώσει και να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τη ζωή ενός παιδιού.

Συνηθισμένες εκδηλώσεις συμπεριφοράς που μαρτυρούν σχολικό εκφοβισμό:

- Σωματική επίθεση (σπρωξίματα, κλωτσιές, μπουνιές, χαστούκια κλπ.)

- Συναισθηματική επίθεση (σκοπιμη απομόνωση του παιδιού-θύματος, το να κρύβουν τα βιβλία του, να λερώνουν και να καταστρέφουν τα πράγματά του, να εκβιάζουν για χρήματα κλπ)
- Λεκτική επίθεση (κοροϊδία, βρίσιμο, σαρκασμό, ειρωνεία, διάδοση ψευδούς φήμης, ρατσιστικά σχόλια, χειρονομίες, συκοφαντικά γκράφιτι, απειλές κλπ.)
- Σεξουαλικός εκφοβισμός (ανεπιθύμητο άγγιγμα, απειλές, προσβλητικά μηνύματα, γράμματα και εικόνες, λεκτική παρενόχληση κλπ)
- Ηλεκτρονικός εκφοβισμός (χρήση Ίντερνετ, email, chat room, κλήσεις κινητών και sms με κακοποιητικό και απειλητικό περιεχόμενο, χρήση κάμερας με σκοπό την απειλή και την ταπείνωση του παιδιού)

Τα αγόρια τείνουν να χρησιμοποιούν περισσότερο σωματική βία και απειλές προς τα θύματά τους (ανεξάρτητα από το φύλο τους), ενώ τα κορίτσια τείνουν να κάνουν χρήση λεκτικής μορφής εκφοβισμού που έχει συνήθως στόχο κάποιο άλλο κορίτσι.

Πιθανά σημάδια ότι ένα παιδί είναι θύμα σχολικού εκφοβισμού:

- Γίνεται επιθετικό, παράλογο, ανήσυχο
- Εκφοβίζει ή θυματοποιεί άλλα παιδιά ή αδέρφια
- Σταματά να τρώει
- Φοβάται να χρησιμοποιήσει το κινητό ή το ηλεκτρονικό του ταχυδρομείο
- Τρομάζει, φέρεται αμήχανα όταν λαμβάνει μήνυμα στο κινητό
- Φοβάται να περπατήσει μόνος στο σχολείο
- Δεν θέλει να πάει σχολείο/ούτε να χρησιμοποιήσει το λεωφορείο
- Εκλιπαρεί να το πάνε σχολείο με το αμάξι
- Αλλάζει διαδρομή πηγαίνοντας προς το σχολείο
- Κάνει απουσίες/κοπάνες
- Αρχίζει να τραυλίζει

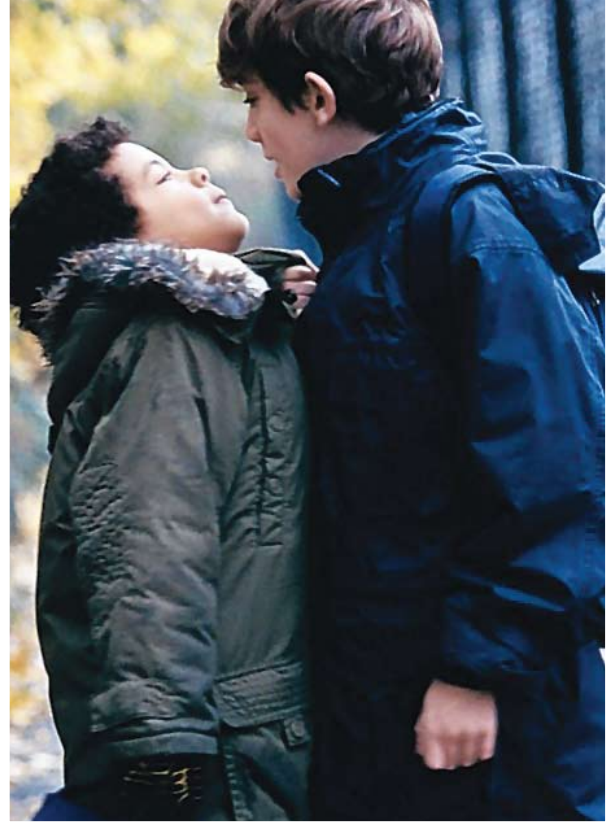
- Απειλεί με αυτοκτονία
- Κλαίει πριν κοιμηθεί/έχει εφιάλτες
- Το πρωί νιώθει άρρωστο/δεν θέλει να πάει σχολείο
- Πέφτει η σχολική του επίδοση
- Επιστρέφει με σχισμένα ρούχα, κατεστραμμένα βιβλία
- Του λείπουν πράγματα
- Ζητά ή κλέβει χρήματα (για να τα δώσει στον ύπη-λη-εκβιαστή)
- Χάνει συνέχεια το φαγητό του ή τα χρήματά του/ επιστρέφει πεινασμένο
- Έχει ανεξήγητες μελανιές-χτυπήματα
- Δίνει απίθανες εξηγήσεις για όλα τα παραπάνω.

Τα παιδιά-θύματα είναι πολύ πιο εύκολο να κάνουν απουσίες από το σχολείο, να παρουσιάσουν σχολική άρνηση και ψυχοσωματικά συμπτώματα (πονοκέφαλος, στομαχόπονος κτλ) από τα παιδιά που δεν είναι θύματα σχολικού εκφοβισμού. Ο λόγος που δεν αποκαλύπτον στους γονείς τους ή σε κάποιον άλλο ενήλικα το τι συμβαίνει στο σχολικό περιβάλλον είναι γιατί αισθάνονται ότι η παρέμβαση κάποιου μεγάλου δεν θα είναι αποτελεσματική και θα επιδεινώσει τη κατάσταση. Τα παιδιά – θύματα,

- εμφανίζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, αδυναμία επίλυσης προβλημάτων, καταθλιπτικά
- στοιχεία, συναισθηματικές δυσκολίες, αίσθημα μοναξιάς, ενώ οι χαμηλές σχολικές
- επιδόσεις και οι απουσίες κατά την φοίτηση είναι συχνά φαινόμενα. Τα παιδιά –
- θύματα εμφανίζουν στο μέλλον αδυναμία να αναλάβουν ευθύνες, να επιδείξουν
- συνέπεια στον κοινωνικό τους ρόλο, να συνάψουν διαπροσωπικές σχέσεις ή να έχουν
- ομαλή σεξουαλική ζωή.

Υποψιάζεσαι ότι το παιδί σου έχει πέσει θύμα σχολικού εκφοβισμού;

- Ζήτησέ του να σου μιλήσει και να σου εξηγήσει τι ακριβώς συμβαίνει. Δείξε κατανόηση και φιλική αντιμετώπιση καθησυχάζοντας το ότι δεν είναι δικό του το φταίξιμο και ότι καλά έκανε που σε εμπιστεύτηκε.
- Κάνε διάλογο μαζί του και ρώτησε το παιδί να σου πει τι πιστεύει ότι πρέπει να κάνει. Μήπως ήδη προσπάθησε να λύσει από μόνο του το πρόβλημα;
- Ενημέρωσε το δάσκαλο ή το σχολικό σύμβουλο. Οι περισσότερες εκδηλώσεις σχολικού εκφοβισμού συμβαίνουν στην αυλή του σχολείου, σε μέρη απομονωμένα, στις σχολικές τουαλέτες.

- Μην ενθαρρύνετε το παιδί να χρησιμοποιήσει βία αλλά προτείνετε του να αγνοήσει τις απειλές και να ενημερώσει το δάσκαλό του. Εξηγήστε του ότι ο στόχος των παιδιών που χρησιμοποιούν τον εκφοβισμό είναι να προκαλέσουν την αντίδραση του παιδιού.
- Βοηθήστε το παιδί να μάθει να διατηρεί τη ψυχραιμία του και την αυτοπεποίθησή του, να μάθει τι πρέπει να απαντά στις περιπτώσεις εκφοβισμού και να είναι προετοιμασμένο για την επόμενη φορά. Ενθαρρύνετε το να επιδιώκει να βρίσκεται μέσα σε παρέες έτσι ώστε να αποφεύγει το επεισόδιο. Ο σχολικός εκφοβισμός δεν φαίνεται να συμβαίνει τόσο συχνά μέσα σε μεγάλες παρέες παιδιών.
- Απαιτείστε από το σχολείο να ενημερώσει τους γονείς των παιδιών-θύτων.

Χωρίς παρέμβαση το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές ακαδημαϊκές, κοινωνικές και συναισθηματικές δυσκολίες. Το φαινόμενο αυτό τοποθετείται στο πλαίσιο της ενδοσχολικής βίας και όχι των ενδοσχολικών συγκρούσεων όπου οι συμπλοκές μεταξύ των παιδιών είναι τυχαίες και μεμονωμένες και έχουν κυρίως ως στόχο το «παιχνίδι» παρά την εδραίωση της ισχύος μιας ομάδας. Καλό είναι να μην υποτιμάμε τις συνέπειες που μπορεί να έχει ο σχολικός εκφοβισμός στη ζωή ενός παιδιού και αν οι γονείς παρατηρήσουν κάποια απότομη αλλαγή στη διάθεση του παιδιού να αναζητήσουν τη βοήθεια κάποιου ειδικού ο οποίος μαζί με το παιδί θα αναπτύξουν στρατηγικές χειρισμού της αρνητικής κατάστασης. Με την παρέμβαση αυτή μειώνεται αρκετά το ρίσκο των μακροχρόνιων συναισθηματικών επιπτώσεων στη ζωή του παιδιού. ■